

Wojewódzki Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej
w Warszawie

STRATEGIA DZIAŁANIA

**Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki
Wodnej w Warszawie**

w latach 2009 – 2012

Warszawa, 2008 r.

Spis treści

I. Wprowadzenie.....	3
II. Podstawy działalności WFOŚiGW w Warszawie	4
III. Założenia wynikające ze „Wspólnej Strategii Działania NFOŚiGW oraz wfośigw na lata 2009-2012.....	4
IV. Cele działania WFOŚiGW w Warszawie na lata 2009-2012	5
1. Cele strategiczne i operacyjne	5
2. Uwarunkowania regionalne	6
3. Priorytety działalności WFOŚiGW w Warszawie w poszczególnych dziedzinach ochrony środowiska	8
1) Ochrona wód i gospodarka wodna	8
2) Ochrona powietrza.....	9
3) Ochrona ziemi	9
4) Ochrona przyrody i leśnictwo.....	11
5) Edukacja ekologiczna	11
6) Zapobieganie zagrożeniom środowiska i poważnym awariom oraz usuwanie ich skutków	12
7) Monitoring środowiska.....	12
8) Fundusze pomocowe Unii Europejskiej	13
V. Działalność finansowa	14
1. Pomoc finansowa w poszczególnych dziedzinach działalności	14
2. Struktura pomocy finansowej	15
3. Działalność Funduszu w zakresie zwiększania absorpcji środków Unii Europejskiej	18
VI. Możliwości finansowania przedsięwzięć.....	20
1. Przychody i wpływy Funduszu w latach 2003-2008.....	20
2. Prognoza wpływów na lata 2009-2012.....	21
VII. Zakończenie.....	22

I. Wprowadzenie.

Podstawę prawną do opracowania Strategii działania WFOŚiGW w Warszawie, zwanej dalej Strategią, stanowi art. 414 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627, z późn. zm), zobowiązujący Radę Nadzorczą Funduszu do uchwalania raz na cztery lata strategii działania, wynikającej ze wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy oraz z uwarunkowań regionalnych - do dnia 30 września roku poprzedzającego pierwszy rok objęty strategią.

Strategia wyznacza podstawowe kierunki działania WFOŚiGW w najbliższych latach. Uszczegółowienie zapisów Strategii każdego roku stanowić będzie lista przedsięwzięć priorytetowych oraz plan działalności Funduszu.

Strategia opracowana została w oparciu o następujące dokumenty:

- Ustawa Prawo ochrony środowiska,
- Traktat o przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej,
- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007-2010, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014,
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013,
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności),
- Polska 2025 - długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju,
- Strategia Rozwoju Kraju,
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy do 2014 r.,
- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015,
- Program Małej Retencji dla Województwa Mazowieckiego,
- Program zwiększania lesistości dla Województwa Mazowieckiego do roku 2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007–2013,
- Program Możliwości Wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Mazowieckiego.

Okres obowiązywania poprzedniej Strategii - lata 2005 – 2008 to czas pierwszych doświadczeń wynikających z członkostwa Polski w UE, kiedy to na teren Mazowsza napłynęły znaczne środki finansowe z budżetu Unii, przeznaczone na wsparcie inwestycji z zakresu ochrony środowiska. Był to również czas realizacji ważnych zobowiązań wynikających z okresów przejściowych przyznanych Polsce na przeprowadzenie działań dostosowujących stan naszego środowiska do wymogów UE.

W 2007 r. Fundusz włączony został w system realizacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) - jako instytucja wdrażająca dla dwóch osi priorytetowych: gospodarka wodno-ściekowa oraz gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi.

Działalność WFOŚiGW w ww. zakresie opiera się na następujących porozumieniach:

- porozumienie z Ministerstwem Środowiska z dnia 25 czerwca 2007 r. w sprawie realizacji POIiŚ (projekty o wartości poniżej 25 mln euro) dla osi priorytetowych: I - Gospodarka wodno-ściekowa, II – Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi;
- porozumienie z NFOŚiGW z dnia 14 listopada 2007 r. w sprawie podziału projektów przewidywanych do dofinansowania w ramach osi priorytetowych: I - Gospodarka wodno-ściekowa, II - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi.

II. Podstawy działalności WFOŚiGW w Warszawie.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie działa na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627, z późn. zm.) oraz Statutu, nadanego przez Ministra Środowiska.

WFOŚiGW jest instytucją finansującą przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska, realizowane na terenie województwa mazowieckiego, z zachowaniem konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju, zgodnie z kierunkami polityki ekologicznej Państwa i celami środowiskowymi, umożliwiającymi w szczególności wypełnienie zobowiązań zawartych w traktacie akcesyjnym z Unią Europejską. Fundusz ma osobowość prawną i w rozumieniu ustawy o finansach publicznych jest wojewódzkim funduszem celowym. Prowadzi samodzielną gospodarkę finansową, pokrywając wydatki na finansowanie zadań statutowych oraz kosztów prowadzonej działalności - ze środków własnych oraz z uzyskiwanych wpływów.

Środki finansowe, którymi dysponuje Fundusz, są środkami publicznymi. Wydatkowane są one na realizację celów określonych w ustawie Prawo ochrony środowiska, zgodnie z obowiązującymi w Funduszu „Zasadami udzielania i umarzania pożyczek oraz udzielania dotacji ze środków WFOŚiGW w Warszawie”, kryteriami wyboru przedsięwzięć, listą przedsięwzięć priorytetowych oraz planem finansowym i planem działalności (uchwalanymi corocznie przez Radę Nadzorczą WFOŚiGW).

Podstawowym źródłem przychodów Funduszu są opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska oraz kary za naruszanie wymagań ochrony środowiska.

Fundusz udziela pomocy finansowej przede wszystkim w formie niskooprocentowanych pożyczek, dotacji oraz dopłat do oprocentowania kredytów bankowych.

III. Założenia wynikające ze „Wspólnej Strategii Działania NFOŚiGW oraz wfośigw na lata 2009-2012”.

Wspólna strategia działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy przewiduje rosnący popyt na krajowe źródła finansowania przedsięwzięć z dziedziny ochrony środowiska, w tym w zakresie zapewnienia niezbędnego wkładu własnego w realizację zadań współfinansowanych z UE.

Dla celów zwiększenia absorpcji środków unijnych „Wspólna Strategia...” określa jako niezbędne następujące działania:

- zwiększenie wkładu własnego wnioskodawców,
- zacieśnienie współpracy pomiędzy funduszami,
- dopuszczenie do stabilizacji majątku funduszy lub nawet do jego zmniejszenia w przypadku dużego popytu na środki.

„Wspólna Strategia...” wskazuje następujące cele strategiczne funduszy:

- wspomaganie przedsięwzięć dofinansowywanych środkami pochodzącymi z Unii Europejskiej, poprzez zapewnienie niezbędnego wkładu krajowego w celu wypełniania zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego,
- wspomaganie przedsięwzięć zapewniających osiągnięcie standardów emisyjnych i jakości środowiska wynikających z prawa wspólnotowego i krajowego, w tym ograniczenia emisji zanieczyszczeń do środowiska i zwiększenia udziału ilości energii wytworzonej ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych,
- kształcenie kadr ochrony środowiska i kreowanie postaw ekologicznych

oraz następujące cele operacyjne:

- ustalenie przez NFOŚiGW zasad odpowiedzialności za wsparcie projektów - indywidualnie z poszczególnymi funduszami wojewódzkimi,

- poprawa efektywności alokacji środków publicznych poprzez kontrolę efektywności kosztowej - budowa wspólnej bazy kosztowej wspieranych projektów oraz bazy osiągniętych efektów ekologicznych,
- poprawa konkurencyjności udzielanej pomocy poprzez uproszczenie i ujednoczenie kryteriów dostępu oraz procedur dla projektów współfinansowanych z kilku funduszy (w tym ujednoczenie wzoru wniosku),
- zwiększenie efektu mnożnikowego (efektu dźwigni) poprzez modyfikację proponowanych produktów finansowych (wskazuje się na potrzebę modyfikacji form pomocy, zmierzającej w kierunku podwyższenia udziału finansowego beneficjentów, w szczególności poprzez zwiększenie dopłat do oprocentowania kredytów komercyjnych kosztem własnych pożyczek preferencyjnych).

Wśród wyzwań stojących przed funduszami „Wspólna Strategia...” wskazuje ponadto potrzebę zapewnienia stabilizacji instytucjonalnej i prawnej funkcjonującego systemu finansowania ochrony środowiska; współfinansowania przez NFOŚiGW funduszy o ograniczonych przychodach; przejścia na programowanie wieloletnie, uwzględniające perspektywę finansową POIiŚ; zharmonizowania metod planowania i programowania (m.in. ujednoczenia zasad przygotowywania planów finansowych).

Do monitoringu realizacji przyjętych na lata 2009-2012 założeń „Wspólna Strategia...” przewiduje wprowadzenie wskaźników takich jak:

- liczba zawartych pomiędzy NFOŚiGW oraz wfośigw porozumień o współpracy i ustaleniu demarkacji projektów,
- wskaźnik efektu dźwigni, mierzący ilość środków, które zapewnił beneficjent, przypadających na 1 zł środków zaangażowanych przez fundusze,
- wskaźnik efektywności instytucjonalnej odnoszący koszty operacyjne funduszy do wartości udzielanej pomocy, wraz z pomocą UE, obsługiwaną przez fundusze (według Wspólnej Strategii relacja powyższych kosztów do wielkości wypłaconej pomocy nie powinna przekroczyć 4 %).

Przewidywane jest również wprowadzenie monitoringu efektywności kosztowej i efektów ekologicznych uzyskanych w wyniku realizacji projektów, czemu służyć powinna budowa wspólnej bazy danych o projektach i ich efektach.

IV. Cele działania WFOŚiGW w Warszawie na lata 2009-2012.

1. Cele strategiczne i operacyjne.

Działalność Funduszu w najbliższych latach ukierunkowana będzie na realizację następujących celów strategicznych (z uwzględnieniem założeń „Wspólnej Strategii...”):

- wspieranie przedsięwzięć realizowanych przy udziale środków pochodzących z Unii Europejskiej (w szczególności projektów współfinansowanych z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, w zakresie których działalność Funduszu polegać będzie na zapewnieniu wkładu krajowego, jak również na obsłudze dotacji unijnych w ramach zadań wynikających z roli instytucji wdrażającej dla ww. programu),
- wspieranie przedsięwzięć zapewniających osiągnięcie wymagań wynikających z unijnych przepisów ochrony środowiska (środki Funduszu przeznaczane będą w pierwszej kolejności na przedsięwzięcia realizujące wymagania zawarte w dyrektywach środowiskowych Unii Europejskiej).
- wspieranie przedsięwzięć przyczyniających się do realizacji polityki ekologicznej państwa, w wymiarze regionalnym odzwierciedlonej w strategiach i programach Województwa Mazowieckiego - w szczególności zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, poprawa sytuacji w zakresie gospodarki odpadami, małej retencji oraz edukacji ekologicznej.

Strategia zakłada również realizację następujących celów operacyjnych:

- optymalizacja wykorzystania środków - maksymalizacja efektu ekologicznego przy zapewnieniu minimalnego, zapewniającego wykonalność finansową przedsięwzięć, poziomu dofinansowania,
- zwiększenie aktywności podmiotów realizujących zadania w zakresie ochrony środowiska (zwiększanie udziału środków własnych inwestorów oraz pochodzących z innych źródeł - w koszcie współfinansowanych przez Fundusz zadań, zwiększanie liczby i różnorodności przedsięwzięć, ukierunkowywanie działań na rozwiązywanie największych problemów z zakresu ochrony środowiska na Mazowszu - np. poprzez wprowadzanie programów dofinansowania w wybranych obszarach ochrony środowiska),
- promocja działalności Funduszu oraz możliwości wykorzystania środków unijnych (m.in. szkolenia dla beneficjentów),
- ujednoczenie i racjonalizowanie procedur ubiegania się o dofinansowanie, celem zwiększenia dostępności wsparcia, przy zachowaniu wszystkich niezbędnych, przewidzianych prawem procedur oraz wymogów formalnych wymuszonych publicznym charakterem środków, jakimi obraca WFOŚiGW (Fundusz między innymi dążyć będzie do zmiany „Zasad udzielenia i umarzania pożyczek oraz udzielania dotacji ze środków WFOŚiGW w Warszawie”, celem dostosowania ich do nowych wyzwań),
- intensyfikacja współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie finansowania inwestycji infrastrukturalnych, niezbędnych do wypełnienia wymogów ochrony środowiska,
- zwiększenie współpracy z organizacjami pozarządowymi - głównie w zakresie edukacji ekologicznej i ochrony przyrody.

2. Uwarunkowania regionalne.

Z dokumentów programowych województwa mazowieckiego, wymienionych we wprowadzeniu do Strategii, wynikają - jako najistotniejsze w zakresie ochrony środowiska na Mazowszu - następujące problemy, na rozwiązywanie których ukierunkowana będzie działalność Funduszu w najbliższych latach:

1) w zakresie ochrony przyrody:

- brak spójnego regionalnego systemu obszarów chronionych,
- brak uchwalonych wieloletnich planów ochrony dla KPN, parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody,
- brak komputerowej bazy danych obszarów i obiektów chronionych dla całego województwa,
- ochrona dolin rzecznych jako potencjalnych korytarzy migracyjnych,
- brak strategii zrównoważonego rozwoju turystyki na obszarach chronionych,
- brak inwentaryzacji przyrodniczej gatunków chronionych, zagrożonych wyginięciem oraz gatunków i siedlisk objętych Dyrektywą Siedliskową i Dyrektywą Ptasią,
- duże zagrożenie pożarowe i zaśmiecanie lasów,
- postępująca urbanizacja terenów cennych przyrodniczo,
- niska lesistość i znaczny stopień fragmentacji lasów;

2) w zakresie zasobów wodnych i gospodarki wodno - ściekowej:

- lokalny deficyt wód powierzchniowych i gruntowych oraz ich niska jakość, zagrożenie suszą, pogarszający się stan zasobów wodnych,
- niewystarczający udział ścieków oczyszczanych w ogólnej ilości ewidencjonowanych ścieków wymagających oczyszczania,
- nierozwiązana gospodarka ściekowa na terenie Warszawy i aglomeracji warszawskiej (w obrębie której ponad połowa ścieków trafia nieczyszczona do Wisły),

- brak oczyszczalni ścieków dla lewobrzeżnej Warszawy,
  - dysproporcje między długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, występujące głównie na obszarach wiejskich i małych miast, powodujące zagrożenie środowiska nieoczyszczonymi ściekami i utrudniające pracę wielu oczyszczalni,
  - zły stan techniczny obiektów małej retencji w województwie mazowieckim,
  - zły stan infrastruktury przeciwpowodziowej;
- 3) w zakresie ochrony powietrza:
- wzrastające zanieczyszczenie powietrza pyłem zawieszonym PM10, ozonem, benzo (α) pirenem i dwutlenkiem azotu,
  - niekorzystna struktura paliw w systemach grzewczych,
  - niekorzystny udział energii ze źródeł odnawialnych w produkcji energii ogółem,
  - występowanie obszarów szczególnego zagrożenia hałasem w obszarach zurbanizowanych,
  - brak pełnego rozpoznania oddziaływania źródeł promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego;
- 4) w zakresie gospodarki odpadami:
- niski stopień odzysku i segregacji odpadów komunalnych,
  - składowanie jako podstawowy sposób postępowania z odpadami na Mazowszu,
  - duża liczba składowisk, które nie spełniają określonych prawem wymagań,
  - unieszkodliwianie szczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych, zawierających: azbest, środki ochrony roślin, oleje odpadowe, akumulatory, zużyte urządzenia elektryczne, odpady medyczne i weterynaryjne,
  - mogilniki (na terenie Mazowsza znajduje się 11 tego typu obiektów, zawierających 330 Mg odpadów niebezpiecznych),
  - odpady wprowadzane do środowiska w sposób niekontrolowany (ok. 12 %).

Główne obszary działania Funduszu w latach 2009-2012, wynikające z dokumentów programowych województwa mazowieckiego to:

- zmniejszenie zanieczyszczeń środowiska województwa mazowieckiego (poprawa jakości wód powierzchniowych, a także ochrona wód podziemnych, zmniejszenie zanieczyszczeń powierzchni ziemi, powietrza atmosferycznego, zmniejszenie hałasu i promieniowania elektromagnetycznego) oraz doskonalenie systemu monitoringu środowiska,
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- porządkowanie gospodarki odpadami oraz tworzenie zintegrowanego systemu gospodarki odpadami opartego na segregacji, recyklingu i innych formach odzysku odpadów,
- działania w zakresie zaopatrzenia mieszkańców w wodę pitną oraz poprawy jej jakości,
- rozwój proekologicznych form działalności w gospodarce (w szczególności w rolnictwie i transporcie),
- ochrona najcenniejszych wartości środowiska przyrodniczego poprzez zapewnienie poprawnego funkcjonowania systemu obszarów chronionych (w tym obszarów NATURA 2000),
- zwiększenie lesistości regionu i ochrona lasów,
- poprawa stanu bezpieczeństwa na wypadek klęsk żywiołowych i katastrof ekologicznych, w tym ochrona przed powodzią (między innymi poprzez budowę, rozbudowę i modernizację wałów przeciwpowodziowych i zbiorników retencyjnych, tworzenie polderów, renaturyzację przekształconych odcinków rzek), zwiększenie bezpieczeństwa przeciwpożarowego, zmniejszenie ryzyka związanego z transportem substancji niebezpiecznych oraz występowaniem awarii przemysłowych,
- zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii;
- podniesienie poziomu wiedzy ekologicznej (edukacja ekologiczna w społeczeństwie, a także w działalności gospodarczej).

3. Priorytety działalności WFOŚiGW w Warszawie w poszczególnych dziedzinach ochrony środowiska.

1) Ochrona wód i gospodarka wodna.

Działalność Funduszu w zakresie ochrony wód ukierunkowana będzie na realizację następujących przedsięwzięć:

- a) porządkowanie gospodarki ściekowej poprzez budowę nowych oraz rozbudowę i modernizację istniejących oczyszczalni ścieków, jak również budowę sieci kanalizacyjnych,
- b) porządkowanie gospodarki osadowej w oczyszczalniach ścieków,
- c) ochrona powierzchniowych ujęć wody do picia oraz ochrona obszarów zasilania zbiorników wód podziemnych,
- d) wprowadzanie zmian technologicznych w zakładach przemysłowych, mających na celu zmniejszanie ładunków zanieczyszczeń zawartych w ściekach oraz budowa instalacji oczyszczających ścieki,
- e) wdrażanie indywidualnych systemów oczyszczania ścieków dla obszarów wiejskich o rozproszonej zabudowie.

Natomiast w zakresie gospodarki wodnej Fundusz koncentrować się będzie na realizacji następujących przedsięwzięć:

- a) ochrona przed powodzią - wspieranie przedsięwzięć związanych z budową i remontem wałów oraz innych urządzeń przeciwpowodziowych wraz z likwidacją skutków powodzi,
- b) zwiększanie zasobów wodnych poprzez rozbudowę małej retencji oraz odtwarzanie starych zbiorników i piętrzeń,
- c) poprawa zaopatrzenia w wodę pitną,
- d) racjonalizacja i ograniczanie zużycie wody,
- e) poprawa stanu zasobów wodnych, stosunków wodnych oraz zapobieganie erozji wodnej,
- f) wykorzystanie energii wodnej do celów małej energetyki wodnej.

Zasadnicze znaczenie dla wypełnienia postanowień Traktatu Akcesyjnego ma realizacja „Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych”, wprowadzonego do polskiego systemu prawnego poprzez ustawę Prawo wodne. Program ma służyć wdrożeniu dyrektywy 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku, dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych, przy uwzględnieniu okresów przejściowych. Zawiera wykaz aglomeracji oraz niezbędnych przedsięwzięć w zakresie budowy i modernizacji zbiorczych sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków komunalnych - niezbędnych do realizacji w horyzoncie czasowym do 2015 r. Zgodnie z KPOŚK do 2010 r. Polska powinna wybudować, rozbudować lub zmodernizować oczyszczalnie ścieków we wszystkich aglomeracjach powyżej 15.000 RLM i wyposażyć je w urządzenia zapewniające uzyskanie odpowiednich standardów jakości ścieków, wraz z rozbudową lub modernizacją systemów kanalizacji sanitarnej. Do 2015 r. wymagane jest osiągnięcie takich samych celów w aglomeracjach powyżej 2.000 RLM.

Biorąc pod uwagę powyższe, środki Funduszu przeznaczane będą przede wszystkim na zadania uwzględnione w ww. programie. Szczególne znaczenie ma tutaj problem rozwiązania gospodarki ściekowej w Warszawie, na którą przypada 49 % ładunku zanieczyszczeń organicznych odprowadzanych do wód oraz ziemi na terenie województwa mazowieckiego.

Jeśli chodzi o gospodarkę komunalnymi osadami ściekowymi działalność Funduszu ukierunkowana będzie na realizację zadań przewidzianych w „Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2010” (ograniczenie składowania osadów ściekowych, zwiększenie ilości komunalnych osadów ściekowych przetwarzanych przed wprowadzaniem do środowiska oraz osadów przekształcanych metodami termicznymi, maksymalizacja wykorzystania substancji biogenych zawartych w osadach, z zachowaniem bezpieczeństwa sanitarnego i chemicznego).

W zakresie gospodarki wodnej Fundusz finansować będzie w szczególności zadania dotyczące budowy i modernizacji stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowych, mających na celu zapewnienie wody pitnej - zgodnie z obowiązującymi normami. Planowane jest również zaktywizowanie wsparcia Funduszu dla zadań z zakresu małej retencji. Istotne znaczenie mieć będzie dofinansowanie zadań mających na celu zwiększenie zasobów wodnych, wpływających na podniesienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

Niezbędnym warunkiem udziału Funduszu w realizacji zadań z zakresu budowy urządzeń służących zaopatrzeniu w wodę będzie połączenie ww. przedsięwzięć z inwestycjami rozwiązującymi problem gospodarki ściekowej na danym terenie (w szczególności poprzez budowę systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków) lub udokumentowanie przez wnioskodawców zamiaru realizacji takich inwestycji w najbliższym czasie.

2) Ochrona powietrza.

Działalność Funduszu w zakresie ochrony powietrza ukierunkowana będzie na realizację następujących przedsięwzięć:

- a) wspieranie zadań i programów w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- b) modernizacja systemów ciepłych w połączeniu z likwidacją lokalnych kotłowni o niskiej sprawności i złym stanie technicznym,
- c) wspieranie zadań z zakresu ograniczania emisji pyłowych i gazowych,
- d) likwidacja niskich emisji na terenach miejskich i obszarach szczególnie chronionych,
- e) wprowadzanie nowych technologii mających na celu ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza,
- f) działania związane ze zwiększeniem oszczędności energii cieplnej, w tym termomodernizacja,
- g) ochrona przed hałasem.

Zgodnie ze „Strategią rozwoju energetyki odnawialnej” Polska do 2010 r. powinna uzyskać 7,5 % - wy wskaźnik udziału energii odnawialnej w bilansie paliwowo - energetycznym kraju, dla lat 2010-2012 udział ten powinien osiągnąć wartość 10,4 %, natomiast do 2020 r. - 14 %, stąd też szczególne znaczenie wśród działań Funduszu związanych z ochroną powietrza mieć będą zadania związane z wykorzystaniem energii odnawialnej.

Ponadto preferowane będą inwestycje zwiększające efektywność energetyczną, prowadzące do zmniejszenia zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, w tym m.in. CO₂, odpowiedzialnego w zasadniczej mierze za powstawanie efektu cieplarnianego oraz ograniczające niską emisję (zmiana kotłowni węglowych na kotłownie wykorzystujące odnawialne źródła energii, likwidacja lokalnych kotłowni węglowych i podłączanie obiektów do miejskich sieci ciepłych, modernizacje źródeł ciepła, prowadzone w celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, itp.).

3) Ochrona ziemi.

Prowadzenie właściwej gospodarki odpadami i minimalizacja ich ilości jest priorytetem polityki ekologicznej państwa i województwa.

Działalność Funduszu w tym zakresie ukierunkowana będzie na realizację następujących przedsięwzięć:

- a) realizacja przedsięwzięć związanych z unieszkodliwianiem odpadów komunalnych, przemysłowych i niebezpiecznych - w tym medycznych,
- b) wspieranie przedsięwzięć związanych z odzyskiem surowców wtórnych oraz gospodarczym wykorzystaniem odpadów,
- c) budowa, modernizacja i rekultywacja wysypisk odpadów oraz ich wyposażenie,
- d) opracowanie wieloletnich planów gospodarki odpadami,
- e) usuwanie i unieszkodliwianie azbestu (w tym również odpadów powstałych na skutek działania żywiołów).

Najistotniejsze znaczenie w zakresie gospodarki odpadami ma realizacja Ramowej Dyrektywy 2006/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie odpadów, która uchylila poprzednio obowiązującą w ww. zakresie dyrektywę Rady 75/442/EWG z dnia 15 lipca 1975 r. Utrzymuje ona obowiązek stworzenia zintegrowanej sieci urządzeń do unieszkodliwiania odpadów (z uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik), która ma zapewnić samowystarczalność państwa i Wspólnoty w zakresie unieszkodliwiania odpadów, umożliwić unieszkodliwianie odpadów blisko miejsca wytwarzania i zapewnić wysoki poziom ochrony środowiska i zdrowia publicznego. W Polsce zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji instalacji oraz urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów oraz warunków funkcjonowania systemu selektywnego zbierania odpadów jest zadaniem własnym samorządów terytorialnych.

Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów z kolei wprowadza m.in. obowiązek redukcji ilości składowanych odpadów biodegradowalnych w kolejnych latach aż do 65 % do roku 2016 w stosunku do roku 1995 r., jak również ustala standardy techniczne składowania odpadów (w obszarze objętym zakresem działania tej dyrektywy obowiązuje 3-letni okres przejściowy - do 01.07.2012 r.).

Biorąc pod uwagę powyższe, Fundusz w ciągu najbliższych lat w gospodarce odpadami uwzględnić będzie konieczność tworzenia zintegrowanych systemów gospodarki odpadami, łączących w sobie takie elementy jak recykling, gromadzenie odpadów, transport, utylizację i unieszkodliwianie, umożliwiających tym samym racjonalne zagospodarowanie wytwarzanych odpadów oraz maksymalne zmniejszenie obciążeń dla środowiska.

Fundusz wspierać będzie wdrażanie nowoczesnych technik odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym polegających na termicznym przekształcaniu odpadów, intensyfikacji odzysku, recyklingu i unieszkodliwianiu odpadów w procesach innych niż składowanie, jak również eliminacji zagrożeń dla środowiska związanych ze składowaniem odpadów. W tym zakresie Fundusz realizować będzie założenia „Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007-2011, z uwzględnieniem lat 2012-2015”.

WFOŚiGW zmierzać będzie ponadto do rozwiązania istotnego na Mazowszu problemu unieszkodliwiania szczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych, w tym między innymi zawierających azbest (w 2008 r. zapoczątkowano prace nad stworzeniem programu utylizacji azbestu, który będzie realizowany w kolejnych latach), jak również stopniowego eliminowania problemu zlokalizowanych na terenie województwa mazowieckiego mogilników.

4) Ochrona przyrody i leśnictwo.

Działania w ramach ochrony przyrody i leśnictwa mają na celu zachowanie cennych zasobów środowiskowych oraz ochronę bioróżnorodności biologicznej i krajobrazowej województwa mazowieckiego.

Działalność Funduszu w ww. zakresie ukierunkowana będzie na realizację następujących przedsięwzięć:

- a) wspomaganie Parku Narodowego, Parków Krajobrazowych, rezerwatów przyrody oraz sieci Natura 2000 i innych obszarów chronionych,
- b) restytucja i reintrodukcja gatunków,
- c) ochrona i konserwacja parków zabytkowych i pomników przyrody,
- d) ochrona lasów i zwiększanie lesistości (min.: opracowywanie planów urządzania lasów, inwentaryzacja stanu lasów, zalesienie gruntów porolnych),
- e) ochrona bioróżnorodności przyrodniczej poprzez zachowanie ekosystemów zbliżonych do naturalnych,
- f) ochrona przyrody nieożywionej,
- g) renaturyzacja ekosystemów.

Szczególne znaczenie mieć będą zadania mające na celu zachowanie zagrożonych wyginięciem gatunków oraz różnorodności genetycznej roślin, zwierząt i grzybów oraz przywracanie drożności korytarzy ekologicznych, celem umożliwienia prawidłowego funkcjonowania sieci NATURA 2000.

Efektywność działań w zakresie ochrony przyrody na terenie obszarów prawnie chronionych utrudnia brak uchwalonych wieloletnich planów ochrony, stąd Fundusz priorytetowo traktować będzie tworzenie ww. planów - dla KPN, parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody, jak również programów ochrony wybranych gatunków lub siedlisk przyrodniczych, w szczególności objętych Dyrektywą Siedliskową (Dyrektywą Nr 92/43/EWG o ochronie siedlisk przyrodniczych oraz dziko żyjącej fauny i flory z dnia 21 maja 1992 r., z późn. zm.) i Dyrektywą Ptasią (Dyrektywą Nr 79/409/EWG o ochronie dziko żyjących ptaków z dnia 2 kwietnia 1979 r. z późn. zm.).

Szczególne uwagi Funduszu skierowane będą - jak dotychczas - na Kampinoski Park Narodowy - największy zbiór fauny i flory na terenie województwa mazowieckiego, zagrożony poprzez bliskość aglomeracji warszawskiej wzrastającą antropopresją. Ochronie tego cennego przyrodniczo obszaru poświęcony będzie m.in. prowadzony od kilku lat przez Fundusz program wykupów gruntów w KPN.

Jednym z priorytetów będzie również realizacja zadań z zakresu zwiększania lesistości i ochrony lasów Mazowsza. Dokumenty programowe województwa mazowieckiego, w tym „Program zwiększania lesistości dla Województwa Mazowieckiego do roku 2020”, idąc w ślad za zapisami „Krajowego Programu Zwiększania Lesistości”, przewiduje zalesienie do roku 2020 ok. 75 tys. gruntów porolnych województwa, szczególnie w jego południowej, środkowej i zachodniej części (w granicach powiatów: płockiego, żyrardowskiego, pruszkowskiego, grodziskiego, piaseczyńskiego, legionowskiego, grójeckiego, radomskiego, zwoleńskiego i lipskiego) i tym samym zwiększenie wskaźnika lesistości Mazowsza z obecnych ok. 22 % do ok. 25 % w 2020 r., jak również dążenie do osiągnięcia przestrzennie optymalnej struktury lasów w krajobrazie przez ochronę i pełne wykorzystanie możliwości siedlisk.

5) Edukacja ekologiczna.

Działalność Funduszu w zakresie edukacji ekologicznej ukierunkowana będzie na realizację następujących przedsięwzięć:

- a) wspieranie działalności regionalnych i lokalnych centrów edukacji ekologicznej oraz pozarządowych organizacji ekologicznych w zakresie wyposażenia dydaktycznego i realizacji programów edukacyjnych,
- b) wspieranie lokalnych inicjatyw jednostek samorządowych w działaniach propagujących działania na rzecz ochrony środowiska,
- c) budowa, modernizacja oraz wyposażanie baz edukacyjno – turystycznych oraz dydaktycznych,
- d) wspieranie realizacji konkursów upowszechniających wiedzę ekologiczną,
- e) wspieranie inicjatyw połączonych z aktywnymi działaniami na rzecz środowiska, w tym dotyczących zaangażowania w ochronę środowiska podmiotów gospodarczych,
- f) pogłębianie wiedzy i wrażliwości ekologicznej,
- g) wspieranie edukacji ekologicznej z zakresu ochrony środowiska, w tym zmian klimatu i zagospodarowania sieci Natura 2000.

Edukacja ekologiczna mieć będzie na celu kształtowanie postaw społecznych sprzyjających ochronie środowiska oraz podniesienie świadomości ekologicznej m.in. poprzez finansowanie szkoleń i konferencji w zakresie edukacji ekologicznej, programów, konkursów, akcji i imprez edukacyjnych, wydawnictw ekologicznych, budowy i wyposażenia baz edukacyjnych oraz infrastruktury terenowej. Szczególnie istotne będzie kształtowanie proekologicznych postaw w zakresie oszczędzania wody, efektywności energetycznej, ochrony przyrody i krajobrazu, różnorodności biologicznej, a także ochrony przed hałasem, jak również kształtowanie proekologicznych wzorców konsumpcji w gospodarstwach domowych, sprzyjających zmniejszeniu ilości odpadów i ich segregacji.

6) Zapobieganie zagrożeniom środowiska i poważnym awariom oraz usuwanie ich skutków.

Działalność Funduszu w ww. zakresie ukierunkowana będzie na realizację następujących przedsięwzięć:

- a) tworzenie i rozwój wojewódzkiego oraz regionalnych systemów przeciwdziałania poważnym awariom i zagrożeniom środowiska,
- b) dostosowanie wyposażenia straży pożarnej do standardów obowiązujących w Unii Europejskiej,
- c) ograniczanie potencjalnych zagrożeń oraz minimalizowanie skutków katastrof.

Fundusz wspierać będzie tworzenie wojewódzkiego systemu przeciwdziałania zagrożeniom środowiska i poważnym awariom oraz usuwania ich skutków, obejmującego rozpoznawanie zagrożeń, zapobieganie powstawaniu nieprzewidzianych zdarzeń z udziałem substancji niebezpiecznych oraz tworzenie wojewódzkiego systemu ratownictwa chemiczno - ekologicznego poprzez doposażenie w sprzęt jednostek Państwowej Straży Pożarnej oraz Ochotniczej Straży Pożarnej, w szczególności uczestniczących w Krajowym Systemie Ratownictwa Gaśniczego. Przewiduje się również finansowanie innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania zagrożeniom środowiska, w tym służb leśnych.

7) Monitoring środowiska.

Działalność Funduszu w zakresie monitoringu środowiska ukierunkowana będzie na realizację następujących przedsięwzięć:

- a) Wspomaganie Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie w realizacji zadań statutowych,
- b) zwiększanie możliwości technicznych kontroli przestrzegania przepisów ochrony środowiska.

Monitoring środowiska ukierunkowany będzie na rozbudowę i modernizację bazy pomiarowo badawczej na terenie województwa mazowieckiego, mającą na celu pozyskiwanie wiarygodnych informacji o stanie środowiska, zapewniających zwiększenie ochrony przed skutkami zagrożeń naturalnych oraz wzmocnienie zarządzania środowiskiem.

8) Fundusze pomocowe Unii Europejskiej.

Działalność Funduszu w zakresie wykorzystania funduszy pomocowych Unii Europejskiej ukierunkowana będzie na:

- a) wsparcie wkładu własnego projektów współfinansowanych z Funduszu Spójności lub funduszy strukturalnych,
- b) dofinansowanie opracowania dokumentacji dla planowanych przedsięwzięć w ramach Funduszu Spójności lub funduszy strukturalnych,
- c) ekspertyzy i opinie dotyczące oceny dokumentacji dla projektów z Funduszu Spójności,
- d) szkolenia dla samorządów dotyczące funduszy unijnych na Mazowszu.

Powyższy kierunek jest priorytetem działalności Funduszu. Nadrzędnym kryterium wyboru przedsięwzięć do dofinansowania we wszystkich statutowych dziedzinach działalności Funduszu utrzymana zostanie zasada realizacji w pierwszej kolejności zadań współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.

Perspektywa czasowa Strategii obejmuje okres programowania budżetowego Unii Europejskiej 2007 - 2013 oraz zakończenie wydatkowania środków w ramach poprzedniego okresu programowania 2004 – 2006. Nowym zadaniem Funduszu - jako instytucji wdrażającej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (dla dwóch osi priorytetowych - gospodarka wodno-ściekowa oraz gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi) - stało się uczestnictwo w przekazywaniu beneficjentom środków dotacji rozwojowych Unii Europejskiej. Działania Funduszu w tym zakresie dotyczą weryfikacji wniosków do Funduszu Spójności pod względem formalnym i merytorycznym (ocena I stopnia), weryfikacji dokumentacji rozliczeniowej oraz wypłaty środków i kontroli inwestycji, jak również polegają na współfinansowaniu ze środków Funduszu projektów przewidzianych do realizacji w ramach POIiŚ, a ponadto prowadzeniu działań informacyjnych i promocyjnych oraz szkoleń dotyczących Programu.

Jednym z istotniejszych przedsięwzięć, które będą realizowane w latach obowiązywania Strategii, jest zadanie pn. „Modernizacja i rozbudowa Oczyszczalni Ścieków *Czajka*”, realizowane w ramach projektu „Zaopatrzenie w wodę i oczyszczanie ścieków w Warszawie – faza III”, współfinansowanego z Funduszu Spójności. Zadanie to przyczyni się do rozwiązania problemu gospodarki wodno – ściekowej m. st. Warszawy, który z uwagi na ilość nieoczyszczonych ścieków odprowadzanych z terenu stolicy, rzutuje na jakość gospodarki wodno – ściekowej w całym województwie. Przedsięwzięcie kontynuowane będzie z udziałem środków Funduszu do 2010 r., a łączne dofinansowanie WFOŚiGW wyniesie 40.000 tys. zł.

Okres obowiązywania Strategii obejmie również czas realizacji projektu Gminy Piaseczno (pn. „Program gospodarki wodno - ściekowej w Piasecznie”), dofinansowanego w 2008 r. przez Fundusz w formie dopłat do oprocentowania kredytu udzielonego przez Bank Ochrony Środowiska, współfinansowanego również z Funduszu Spójności (wartość kredytu - ok. 124 mln zł, koszt całkowity przedsięwzięcia - ponad 350 mln zł).

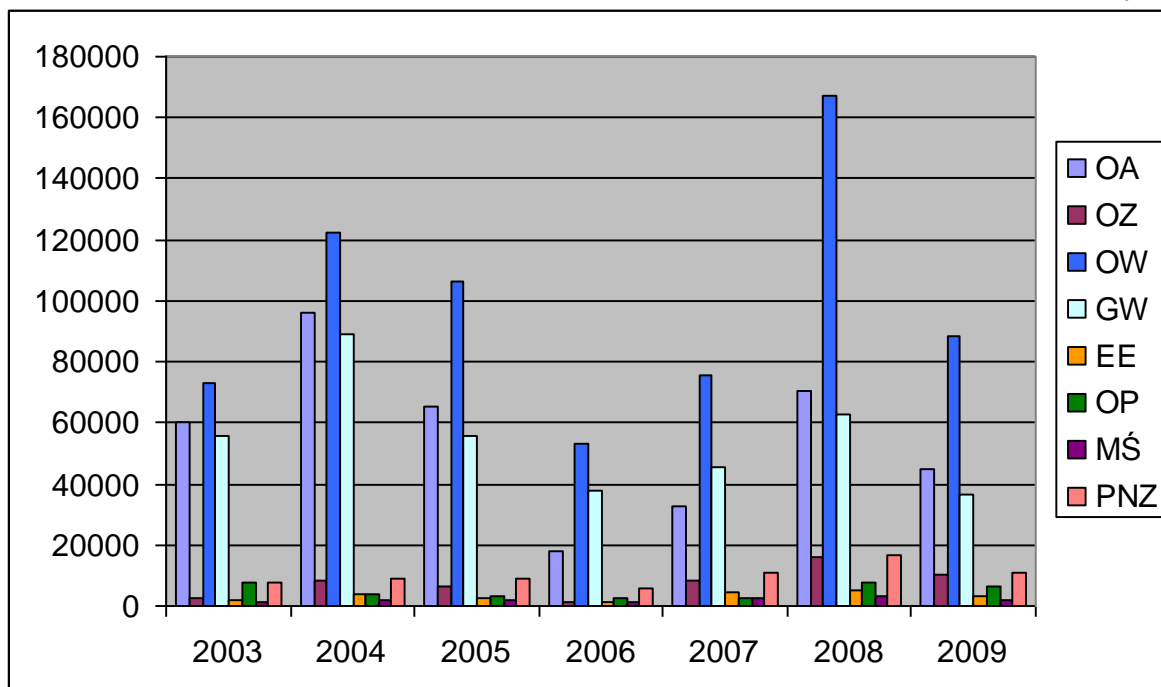
W ramach wsparcia dla projektów z nowej perspektywy finansowej 2007-2013 dla POIiŚ przewidywane jest udzielenie dofinansowania dla projektów wodno-kanalizacyjnych między innymi: Raszyna, Brwinowa, Kozienic, Nowego Dworu Mazowieckiego.

V. Działalność finansowa.

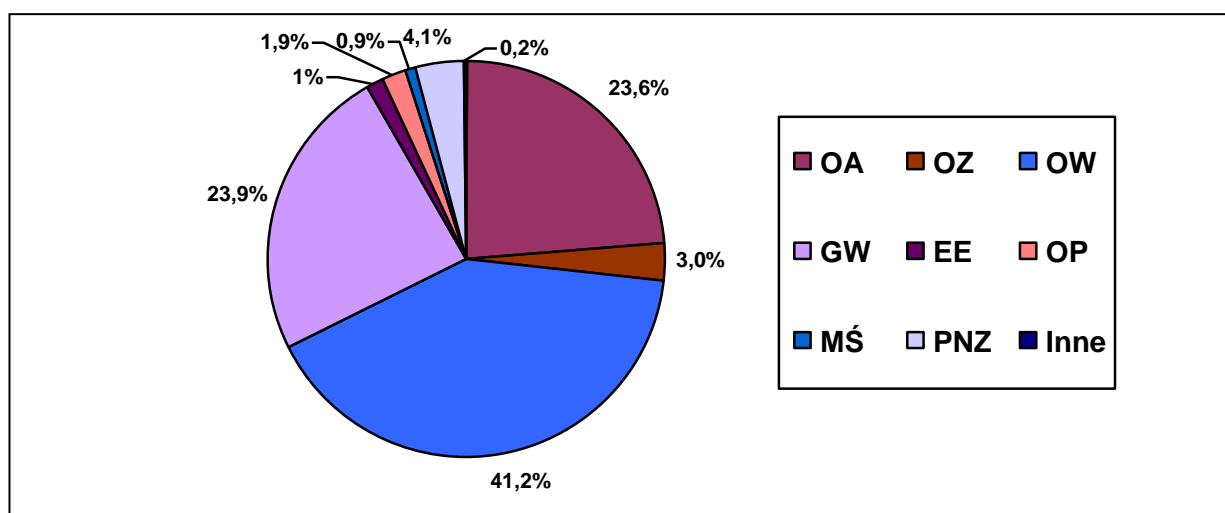
1. Pomoc finansowa w poszczególnych dziedzinach działalności.

Wartość pomocy udzielonej przez Fundusz w latach 2003-2008 oraz planowanej na 2009 r. (wyплаты pożyczek i dotacji w rozbiciu na dziedziny) obrazuje poniższy wykres.

w tys. zł

Udział poszczególnych dziedzin ochrony środowiska w dofinansowaniu udzielonym łącznie w latach 2003-2008 jest następujący:

W latach 2009-2012 nie przewiduje się zasadniczych zmian w kierunkach finansowania poszczególnych dziedzin ochrony środowiska. Nadal najwięcej środków trafiać będzie do inwestorów realizujących zadania z zakresu ochrony wód i gospodarki wodnej, co wynika z uwarunkowań i potrzeb występujących na terenie województwa mazowieckiego, zgłaszanych przede wszystkim przez samorządy - stanowiące zasadniczą grupę beneficjentów pomocy Funduszu.

Fundusz zmierzać będzie do zwiększania udziału środków wydatkowanych w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, gospodarki odpadami, małej retencji oraz edukacji ekologicznej.

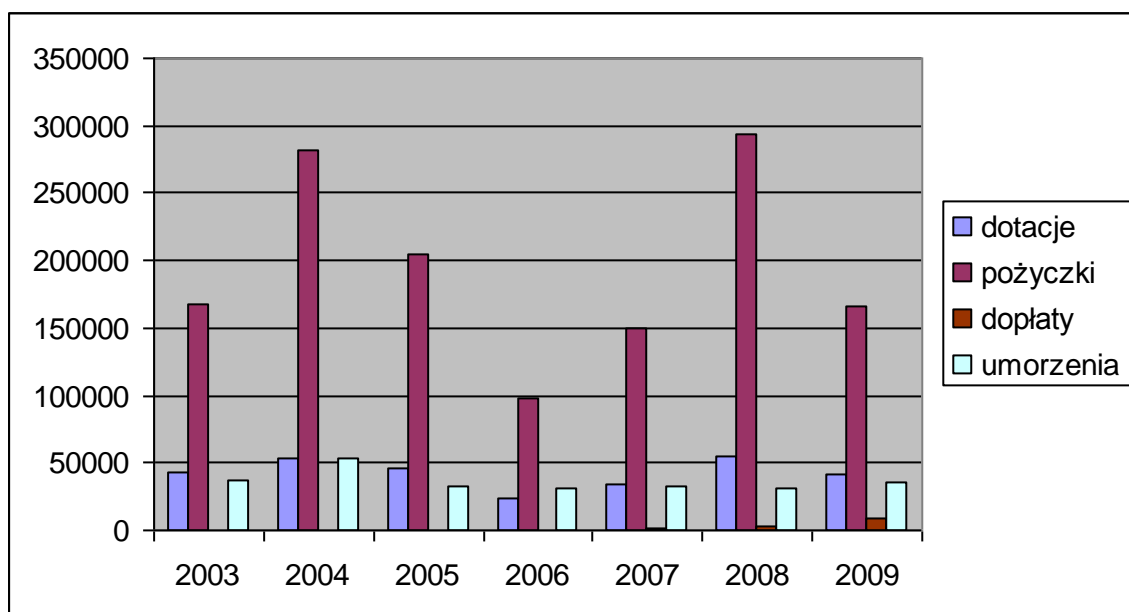
Szczególną uwagę WFOŚiGW zamierza poświęcić zagadnieniom związanym z ochroną ziemi i gospodarką odpadową. Dotychczasowe doświadczenia wskazują, że powyższy obszar jest jednym z najtrudniejszych i najslabiej realizowanych spośród wszystkich obszarów ochrony środowiska, stąd też przyjmuje się, że Fundusz wspierać będzie wszystkie inwestycje z powyższego zakresu, przedstawiane do dofinansowania przez wnioskodawców, o ile spełniać będą niezbędne wymagania formalne i merytoryczne.

Podstawowymi kryteriami oceny zadań przyjmowanych do dofinansowania jak dotychczas będą, poza efektem ekologicznym: efektywność ekonomiczna (koszt całkowity, okres realizacji inwestycji, zbilansowanie źródeł finansowania, udział środków własnych itd.), uwarunkowania techniczne i jakościowe, zasięg terytorialny oraz wymogi formalne. Podczas kwalifikacji zadań do dofinansowania ze środków Funduszu brane będą również następujące czynniki: odzwierciedlenie zadania w wojewódzkim programie ochrony środowiska, jak również w regionalnych programach dotyczących ochrony środowiska ze szczególnym uwzględnieniem działań naprawczych określonych w programach ochrony powietrza; lokalizacja inwestycji w zakładach szczególnie uciążliwych dla środowiska lub na terenach cennych przyrodniczo; możliwość zastosowania dźwigni finansowej poprzez pobudzenie wykorzystania środków ze źródeł zewnętrznych; wywiązywanie się z obowiązku wnoszenia opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska; kompleksowość zastosowanych rozwiązań.

2. Struktura pomocy finansowej.

Podstawowymi formami pomocy finansowej Funduszu są: pożyczki (z możliwością uzyskania częściowego umorzenia, po spełnieniu niezbędnych wymogów, określonych w ustawie Prawo ochrony środowiska oraz w „Zasadach...”) oraz pożyczki pomostowe, zapewniające finansowanie inwestycji do czasu otrzymania przez wnioskodawcę środków z Unii Europejskiej - niepodlegające umorzeniu, dotacje, a także dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych.

Pomoc finansową udzieloną w latach 2003-2008 oraz planowaną na 2009 r. (wypłaty dotacji, pożyczek, dopłat oraz umorzenia) obrazuje poniższy wykres.

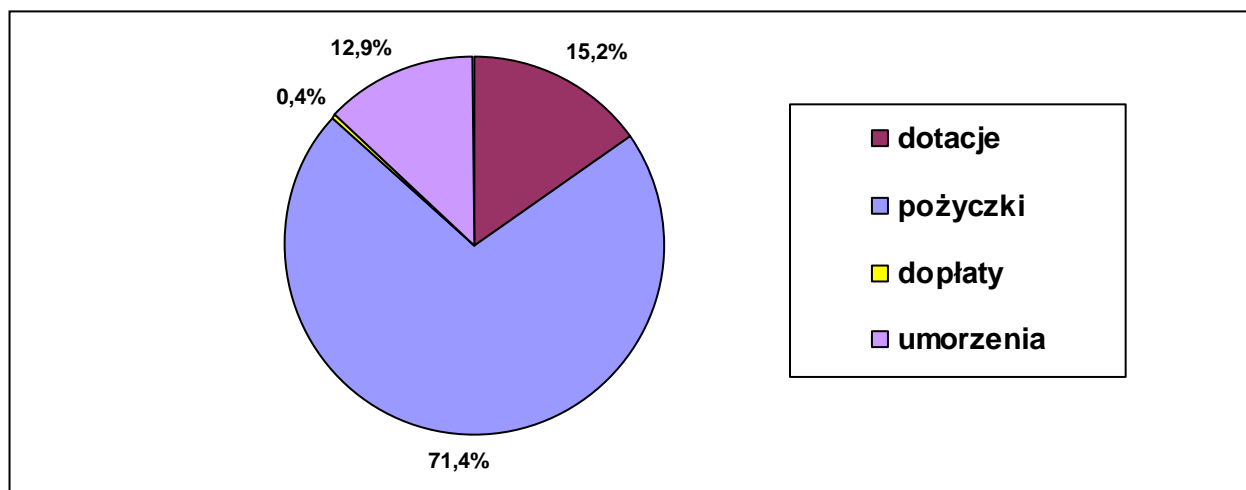

Wartość kredytów udzielonych przez Bank Ochrony Środowiska (z dopłatami ze środków Funduszu) w latach 2003-2008 przedstawia poniższa tabela.

w tys. zł

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Razem
Kredyty bankowe z dopłatami	13 014	3 810	9 056	37 943	27 095	137 134	228 052

Struktura dofinansowania udzielonego w latach 2003-2008 jest następująca:

Analiza poszczególnych pozycji wydatków statutowych Funduszu w latach 2003-2008 wskazuje na następujące tendencje:

- udział pożyczek w całości udzielanego dofinansowania (wraz z umorzeniami) oscyluje od kilku lat na poziomie ok. 70 % (po wyłączeniu z wyliczeń umorzeń pożyczek - udział łącznej wartości udzielonych pożyczek w całości dofinansowania wynosi 82 %),
- udział dotacji w całości udzielanego dofinansowania kształtował się w latach 2003-2008 średnio na poziomie ok. 15 %,
- systematycznie wzrasta zarówno wartość jak i udział w całości dofinansowania dopłat Funduszu do oprocentowania kredytów bankowych - co jest powiązane również ze wzrastającą wartością kredytów bankowych udzielonych z dopłatami WFOŚiGW (na rekordową jak do tej pory wartość udzielonych kredytów, jaka przypadła na 2008 r., złożył się przede wszystkim kredyt dla Gminy Piaseczno na kwotę 123.873 tys. zł), zauważyć jednakże należy, że dopłaty stanowią wciąż niewielki odsetek w całości dofinansowania Funduszu (od 0,2 % w 2003 r. do 1 % w 2008 r.)
- od 2005 r. wartość umorzeń pożyczek utrzymuje się na zbliżonym poziomie ok. 30-32 mln zł rocznie.

Struktura dofinansowania Funduszu w latach objętych „Strategią WFOŚiGW w Warszawie na lata 2005-2008” była zgodna z założeniami ww. dokumentu, który określał, że wartość pożyczek wynosić będzie ponad 75 % ogółu dofinansowania (bez umorzeń pożyczek), wartość dotacji nie będzie wyższa niż 25 % ogółu dofinansowania, a dopłaty do kredytów nie przekroczą 2 %.

W kolejnych latach - w związku ze zwiększeniem zapotrzebowania na środki na współfinansowanie projektów unijnych oraz koniecznością sprostania wymaganiom wynikającym z dyrektyw środowiskowych Unii Europejskiej - spodziewana jest modyfikacja dotychczasowej struktury finansowania przez Fundusz zadań:

- preferowane będą (podobnie jak to było do tej pory) zwrotne formy wsparcia (pożyczki), natomiast dotacje oraz dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych w danym roku nie przekroczą łącznie 25 - 28 % wydatków Funduszu,
- przewiduje się wzrost udziału dopłat do oprocentowania kredytów bankowych - z 2 % przyjętych w okresie obowiązywania poprzedniej Strategii - do max. 8 %, co zapewni zwiększenie efektu mnożnikowego - efektu dźwigni (już w 2009 r. zaplanowano dopłaty w wysokości stanowiącej 3,4 % ogółu dofinansowania). Dopłaty kierowane będą głównie do podmiotów gospodarczych oraz podmiotów indywidualnych, jednakże Fundusz zachęcać będzie do korzystania z tej formy dofinansowania również jednostki samorządu terytorialnego,
- w ramach bezzwrotnych form wsparcia mniejsze znaczenie mieć będą umorzenia pożyczek, co związane jest między innymi z tym, że pożyczki udzielane na dofinansowanie projektów unijnych nie podlegają umorzeniu, a udział tego rodzaju pożyczek będzie wzrastać,
- dotacje kierowane będą głównie do podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej - jednostek sfery budżetowej i jednostek samorządowych oraz innych jednostek organizacyjnych prowadzących działalność między innymi w zakresie ochrony zdrowia, profilaktyki zdrowotnej, pomocy społecznej, oświaty i kultury (szpitale, ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, instytucje użyteczności publicznej itp.),
- zgodnie z postanowieniami „Wspólnej Strategii...” ustalone zostaną zasady współfinansowania projektów wspólnie z NFOŚiGW - tak by zachowana została zasada wspierania projektu z jednego funduszu.

„Wspólna strategia działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej” postuluje zwiększenie udziału dopłat do kredytów bankowych w całości udzielanego dofinansowania, a także dopuszcza możliwość zmniejszenia majątku funduszy, w wyniku rozszerzenia działalności dopłatowej. Strategia działania WFOŚiGW w Warszawie zakłada wzrost udziału dopłat, jednakże znacznie przyspieszenie tego wzrostu planowane jest w kolejnych latach, w przypadku pojawienia się niedoboru środków. W pierwszych latach objętych Strategią, w związku z koniecznością uniknięcia nadmiaru niewydatkowanych środków na koniec roku obrachunkowego, Fundusz nie będzie rezygnował z dotychczasowej polityki udzielania dofinansowania przede wszystkim w formie pożyczek.

Analiza przychodów Funduszu, przedstawionych w rozdziale VI niniejszego dokumentu, uwidacznia postępujący od kilku lat spadek wpływów z tytułu zwrotu rat pożyczek. Przyczyniają się do tego takie czynniki jak: mniejsza (okresowo) łączna wartość udzielanych pożyczek, wydłużenie okresu spłaty pożyczek (obecnie wynosi on 15 lat, z możliwością uzyskania osiemnastomiesięcznej karencji), wysoki udział środków Funduszu w realizacji finansowanych zadań, przekładający się na wartość umorzeń pożyczek, wysokie wskaźniki umorzeń. Powyższe - wraz ze spodziewanym w kolejnych latach wzrostem zapotrzebowania na środki Funduszu - wymusza zmiany w polityce finansowania przez Fundusz przedsięwzięć (planowana jest zmiana „Zasad udzielania i umarzania pożyczek oraz udzielania dotacji ze środków WFOŚiGW w Warszawie”). Proponowane zmiany dotyczyć będą między innymi uzależnienia możliwości uzyskania wydłużonego okresu spłaty pożyczki oraz karencji - od sytuacji finansowej wnioskodawcy (np. uwarunkowanie wysokością wskaźnika dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w danej gminie i powiecie) oraz podobne - indywidualne - ustalanie wysokości oprocentowania pożyczek. Zmiany powinny również objąć kwestię wysokości wskaźników umarzania pożyczek (obecnie wnioskodawcy mają możliwość uzyskania umorzenia w wysokości nawet do 65 % wartości pożyczki).

3. Działalność Funduszu w zakresie zwiększania absorpcji środków Unii Europejskiej.

Określone w „Programie Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego” zapotrzebowanie na środki finansowe na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska na Mazowszu w latach 2007-2014 (program uwzględnia wszystkie merytoryczne zagadnienia związane z ochroną środowiska na Mazowszu; nie uwzględnia jedynie potrzeb finansowych związanych z nakładami na gospodarkę odpadami) wynosi 74.281 mln zł. Łącznie z nakładami przewidzianymi w „Programie Gospodarki Odpadami” (w latach 2007-2015 - 4.811 mln zł) na realizację niezbędnych inwestycji odpadowych stanowi to kwotę 79.092 mln zł. Biorąc pod uwagę horyzont czasowy objęty niniejszą Strategią, przyjąć można, że niezbędne w latach 2009-2012 nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska na Mazowszu wynoszą ok. 40.000 mln zł.

Najważniejszym źródłem pozyskania funduszy na realizację inwestycji ekologicznych jest Fundusz Spójności. Beneficjentami tego funduszu mogą być jednostki samorządu terytorialnego i ich związki lub podmioty świadczące usługi z zakresu zadań własnych samorządów. Finansowane projekty muszą obejmować minimum 150 tys. mieszkańców. Maksymalny stopień dofinansowania wydatków kwalifikowanych może wynieść 85 % projektu. W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, będące instytucją zarządzającą powyższym programem, opracowało listę inwestycji priorytetowych, tzw. „listę projektów kluczowych”, która została przekazana do Komisji Europejskiej. Na liście znajdują się dwa projekty dla Województwa Mazowieckiego: „Program gospodarki odpadami dla m. st. Warszawy” (155 mln euro) oraz „Program gospodarki odpadami Związku Gmin Czyste Mazowsze” (25 mln euro). Mniejsze projekty gospodarki odpadami obsługujące poniżej 150 tys. mieszkańców, mogą być finansowane w ramach regionalnych programów operacyjnych (RPO).

Ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada na fundusze obowiązek prowadzenia gospodarki finansowej w sposób zapewniający maksymalne wykorzystanie środków pochodzących z Unii Europejskiej. Stąd też zadania przewidziane do współfinansowania ze środków Unii Europejskiej traktowane są przez WFOŚiGW priorytetowo.

W ramach działań ułatwiających wnioskodawcom pozyskiwanie pomocy unijnej Fundusz w latach 2003-2008 sukcesywnie dostosowywał zasady udzielenia dofinansowania. Między innymi wprowadzono jako formę dofinansowania pożyczki pomostowe, zapewniające wsparcie dla inwestycji współfinansowanych przez Unię Europejską do czasu otrzymania przez wnioskodawcę refundacji środków z Unii; rozszerzono zakres rzeczowy zadań finansowanych z pożyczek pomostowych; wydłużono dopuszczalny okres spłaty pożyczek oraz okres karencji; zwiększono do 90 % maksymalny dopuszczalny udział środków Funduszu, przyznawanych w formie pożyczek - w koszcie całkowitym przedsięwzięć.

Poza pożyczkami pomostowymi wnioskodawcy realizujący projekty współfinansowane z Unii Europejskiej mają również możliwość uzyskania na ogólnych zasadach pożyczek przeznaczonych na dofinansowanie wkładu krajowego, jak również pożyczek przeznaczonych na opracowanie dokumentacji (przygotowanie studiów, projektów i in. dokumentacji wniosków dotyczących przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, przewidzianych do wsparcia środkami z Unii Europejskiej).

Wszystkie wymienione wyżej rodzaje pożyczek dotyczących realizacji przedsięwzięć współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej nie podlegają umorzeniu, z uwagi na konieczność uniknięcia podwójnego finansowania.

W celu realizacji zadań związanych z wdrażaniem funduszy unijnych w 2003 roku utworzono Wydział Funduszy Pomocowych (WFP), a w 2006 r. Sekcję Finansowania Projektów Europejskich w Wydziale Finansowo-Księgowym.

W okresie programowania 2004 – 2006 WFOŚiGW uczestniczył w identyfikacji i przygotowaniu łącznie 44 projektów do Funduszu Spójności. Spośród nich w latach 2004-

2005 Komisja Europejska zatwierdziła 8 projektów o łącznej wartości 630,596 mln euro, a wielkość przyznanej dla nich dotacji unijnej wyniosła 419,964 mln euro, co stanowiło 26,8 % puli środków przyznanych dla całego kraju. Ponadto zakończono przygotowanie dwóch dalszych projektów do Funduszu Spójności.

Rok 2007 r. był pierwszym rokiem nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej - 2007-2013. Rozpoczęto wówczas przygotowywanie instytucjonalne WFOŚiGW do nowych zadań związanych z realizacją Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Podpisano między innymi dwa porozumienia regulujące zadania Funduszu związane z POIiŚ.

Na mocy porozumienia z Ministerstwem Środowiska z 25 czerwca 2007 r. WFOŚiGW zobowiązał się do wdrażania projektów wodno-kanalizacyjnych i odpadowych, finansowanych z Funduszu Spójności, o wartości poniżej 25 mln euro. Zadania dotyczą całego okresu „życia projektów” - od ich identyfikacji i przygotowania aż do zakończenia monitorowania efektów (5 lat po zakończeniu realizacji) i polegają m.in. na: współpracy z Ministerstwem Środowiska (Instytucja Pośrednicząca w POIiŚ), udziale w identyfikacji i wyborze projektów, ocenie ich przygotowania, prowadzeniu działań kontrolnych (w tym kontroli zamówień publicznych), monitorowaniu przygotowania, realizacji i efektów przedsięwzięć, zarządzaniu finansowym i rozliczaniu projektów oraz działaniach informacyjnych i promocyjnych.

W kolejnych latach ta część działalności Funduszu będzie zyskiwać coraz większe znaczenie.

Informację nt. wsparcia przez Fundusz projektów realizowanych ze środków Unii Europejskiej w latach 2003-2008 (na podstawie zawartych umów) przedstawia poniżej tabela.

w tys. zł

L.p.	programy i fundusze UE	2003	2004	2005	2006	2007	2008 (plan)	2009 (plan)*	Razem
									kwota
1.	SAPARD	25 807	79 298	2 093	-	-	-	-	107 198
2.	ZPORR	-	709	25 396	16 043	5 705	-	-	47 853
3.	Fundusz Spójności	-	374	1 000	-	450	25 000	30 000	56 824
	Razem	25 807	80 381	28 489	16 043	6 155	25 000	30 000	211 875

*bez dotacji rozwojowej UE

Budżet Funduszu na rok 2009 zakłada wsparcie przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zagranicznych (w formie pożyczek Funduszu) na poziomie 30.000 tys. zł (środki te przeznaczone zostaną na dofinansowanie projektów z zakresu gospodarki wodno - ściekowej, głównie już realizowanych, zatwierdzonych w ramach perspektywy finansowej 2004-2006). Finansowanie w formie dotacji rozwojowych, otrzymanych z budżetu państwa w 2009 r., wyniesie 22.884 tys. zł (dotyczyć będzie realizacji zadań w ramach Osi priorytetowej I gospodarka wodno - ściekowa).

Zakłada się, że wydatki Funduszu ze środków własnych na finansowanie zadań realizowanych z udziałem środków Unii Europejskiej w kolejnych latach rosnąć będą o ok. 5.000 tys. zł rocznie, natomiast przewidywana wysokość dotacji rozwojowych otrzymanych przez Fundusz z budżetu państwa i przekazanych beneficjentom w latach 2009-2012 wyniesie ok. 180.000 tys. zł.

VI. Możliwości finansowania przedsięwzięć.

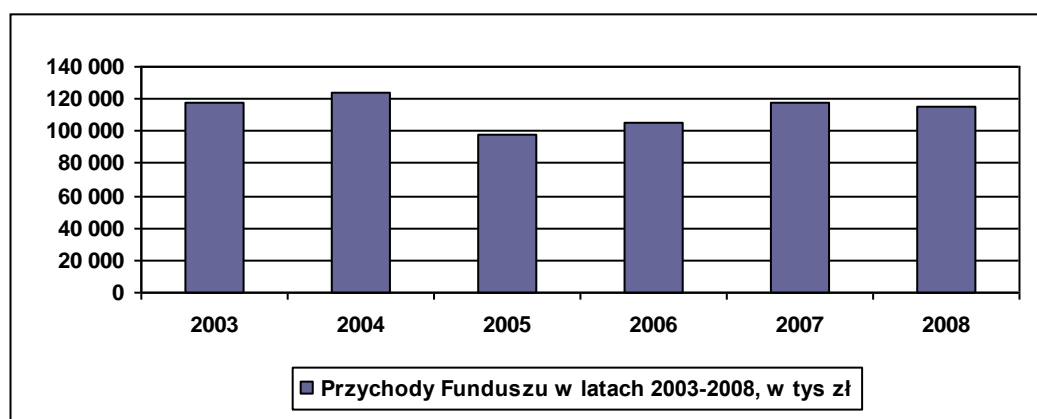
1. Przychody i wpływy Funduszu w latach 2003-2008.

Podstawowym rodzajem przychodów Funduszu są wpływy z tytułu opłat za gospodarce korzystanie ze środowiska. W dalszej kolejności na przychody WFOŚiGW składają się m.in. wpływy z kar za nieprzestrzeganie przepisów o ochronie środowiska, nadwyżki gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz przychody z tytułu odsetek od pożyczek i oprocentowania rachunków bankowych.

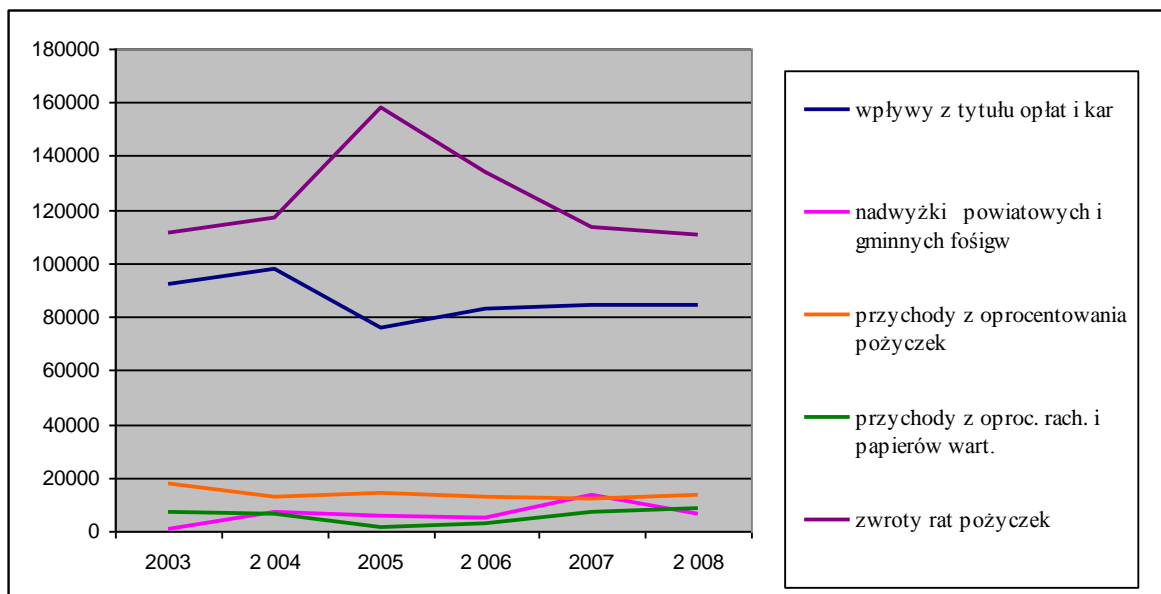
Przychody Funduszu oraz wpływy z tytułu zwrotu rat pożyczek w latach 2003-2008 obrazuje poniższa tabela.

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008 (plan)	Razem
Wpływy z tytułu opłat i kar	92 015	97 653	75 949	83 223	84 128	84 500	517 468
Wpływy z tytułu nadwyżek gminnych i powiatowych fośigw	538	7 096	5 975	4 742	13 217	6 216	37 784
Przychody z oprocentowania pożyczek	17 806	12 489	14 025	12 897	11 706	13 500	82 423
Przychody z oprocentowania papierów wartościowych i rachunków bankowych	6 874	6 408	1 179	3 113	7 303	8 600	33 477
Pozostałe przychody	181	496	856	1 887	1 570	2020	7 010
Razem przychody	117 414	124 142	97 984	105 862	117 924	114 836	678 162
Zwroty rat pożyczek	111 356	117 033	157 926	133 614	113 679	110 600	744 208
Razem (przychody + zwroty pożyczek)	228 770	241 175	255 910	239 476	231 603	225 436	1 422 370

Porównanie wielkości przychodów Funduszu w latach 2003-2008 obrazuje poniższy wykres.

Przychody oraz zwroty pożyczek w latach 2003 – 2008:

Z analizy powyższych wielkości wynika, że:

- po znaczącym spadku w 2005 r. - w 2006 r. zanotowano niewielki, ustabilizowany w kolejnych latach, wzrost wpływów z tytułu opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i kar za naruszanie wymogów ochrony środowiska, stanowiących zasadniczą pozycję w ogólnych przychodach Funduszu,
- od kilku lat występuje wyraźna tendencja spadkowa, jeśli chodzi o wpływy z tytułu spłat rat pożyczek (spadek ten związany jest między innymi z wprowadzeniem przez Fundusz zmian w zasadach przyznawania pożyczek, które polegały na wydłużeniu maksymalnego dopuszczalnego okresu spłaty pożyczki oraz z występującą w latach 2005-2006 tendencją spadkową, jeśli chodzi o łączną wartość udzielonych pożyczek, przełamaną dopiero w 2007 r.),
- w okresie 2005-2007 wpływy z tytułu oprocentowania pożyczek Funduszu wykazywały tendencję malejącą, co związane było z występującym do 2006 r. spadkiem wartości udzielonych pożyczek oraz postępującymi obniżkami stopy redyskonta weksli, od której uzależniona jest wysokość oprocentowania pożyczek Funduszu (w 2008 r. spodziewana jest zmiana tej tendencji - w związku ze wzrostem wartości udzielonych pożyczek w 2007 r. oraz zapoczątkowaną w ubiegłym roku tendencją wzrostu stóp procentowych),
- od kilku lat widoczny jest wzrost wpływów z tytułu oprocentowania rachunków bankowych oraz papierów wartościowych.

2. Prognoza wpływów na lata 2009-2012.

Na podstawie analizy tendencji zaobserwowanych w latach ubiegłych oraz informacji uzyskanych z Urzędu Marszałkowskiego i WIOŚ przyjęto następujące założenia:

- wpływy z opłat i kar za 2009 r. osiągną poziom 85.200 zł, w kolejnym roku - 90.000 zł, a wzrost ich wielkości w następnych latach wynosić będzie 2 % rocznie,
- wpływy z tytułu nadwyżek gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej w kolejnych latach kształtować się będą na poziomie zbliżonym do planowanego na 2009 r., z niewielką tendencją wzrostową,
- przychody z oprocentowania pożyczek będą rosły - w związku ze spodziewaną w pierwszych latach wzrostową tendencją wartości udzielanych pożyczek (przewiduje się, że z uwagi na zmiany w strukturze finansowania przedsięwzięć tendencja ta odwróci się

pod koniec okresu obowiązywania Strategii, co skutkować będzie spadkiem przychodów z ww. tytułu), podobnie - wpływy z tytułu zwrotu rat pożyczek,

- przychody z tytułu oprocentowania papierów wartościowych i rachunków bankowych będą wykazywały niewielką tendencję spadkową, która odwróci się po koniec okresu obowiązywania Strategii,
- pozostałe przychody kształtować się będą na poziomie zbliżonym do 2009 r. z niewielką tendencją wzrostową.

Ogółem przychody Funduszu będą rosnąć.

Wyszczególnienie	w tys. zł				
	2009	2010	2011	2012	Razem
Wpływy z tytułu opłat i kar	85 200	90 000	91 800	93 636	360 636
Wpływy z tytułu nadwyżek gminnych i powiatowych fośigw	6 450	6 800	7 000	7 200	27 450
Przychody z oprocentowania pożyczek	15 500	15 800	16 000	15 500	62 800
Przychody z oprocentowania papierów wartościowych i rachunków bankowych	4 100	3 500	3 000	3 200	13 800
Dotacje z budżetu państwa (dotacje rozwojowe UE)	24 034*	43 000	55 000	60 000	182 034
Pozostałe przychody	2 150	2 200	2 300	2 400	9 050
Razem przychody	137 434	161 300	175 100	181 936	655 770
Zwroty rat pożyczek	125 300	130 000	135 000	132 000	522 300
Razem (przychody + zwroty pożyczek)	262 734	291 300	310 100	313 936	1 178 070

*kwota uwzględnia dotację przewidzianą do przekazania beneficjentom oraz dotację dla Funduszu w ramach pomocy technicznej.

VII. Zakończenie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie w czasie swojej dotychczasowej działalności stał się jednym z najważniejszych elementów systemu finansowania ochrony środowiska w województwie mazowieckim. Od czasu wejścia Polski do Unii Europejskiej WFOŚiGW stanowi ważne ogniwo w systemie implementacji programów i funduszy Unii Europejskiej, uczestnicząc w „montażu finansowym” zadań realizowanych z udziałem środków unijnych i kierując się zasadą maksymalizacji wykorzystania środków udostępnionych przez UE w obszarze ochrony środowiska. Efektem tych działań jest aktywizacja gospodarcza Mazowsza i zwiększenie liczby realizowanych inwestycji, czego ostatecznym rezultatem jest dalsza poprawa stanu środowiska w województwie mazowieckim. Podobne cele Fundusz przyjmuje do realizacji w przyszłości. W kolejnych latach coraz większe znaczenie mieć będą zadania związane z przekazywaniem dotacji rozwojowych Unii Europejskiej w ramach systemu wdrażania Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Fundusz poprzez swoją aktywność w zakresie współpracy z samorządami stał się instytucją doskonale rozpoznawalną w społecznościach lokalnych, dzięki temu będzie mógł w dalszym ciągu przeciwdziałać zagrożeniom środowiska i wpływać na poprawę jego stanu - reagując na bieżąco na potrzeby zgłaszane przez zainteresowane podmioty, w szczególności samorządy z terenu województwa mazowieckiego. Jednocześnie współpracuje z instytucjami takimi jak: Samorząd Województwa Mazowieckiego, Wojewoda Mazowiecki czy też NFOŚiGW zapewni odpowiednie programowanie działalności, tak by uwzględniała ona priorytety o szerszym zasięgu - regionalnym, wojewódzkim oraz

ogólnokrajowym. Podstawy prawne Funduszu gwarantujące racjonalność oraz efektywność wydatkowania środków, zapewniają również elastyczność i skuteczność działania, przez co Fundusz przygotowany jest do realizacji nowych wyzwań, które wyniknąć mogą w szczególności w związku z członkostwem naszego kraju w Unii Europejskiej. Strategia zakłada w tym zakresie współpracę Funduszu z wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w ochronę środowiska na Mazowszu, w tym z organizacjami pozarządowymi.